

فیش منبر؛ زن در آینه اسلام

ویژه ایام فاطمیه

اسلام بالاترین حرمت و احترام را برای زن قائل است. این احترام در نوع نگاه و تعریفی است که این دین شریف نسبت به زن دارد. اسلام، زن را نه جماد می‌داند و نه صرفاً یک موجود جاندار؛ بلکه زن را یک انسان دارای گوهر متعالی می‌داند که همچون مرد، نفخه الهی در او دمیده شده است.

تمدن غرب به زن به عنوان یک کالا می‌نگرد و اگر کمی او را ارتقا دهد زن را در حد موجود جاندار که در خدمت مطامع جنسی مردان هوسران قرار می‌گیرد می‌نگرد. در بسیاری از جاها زن را به کار می‌گیرد تا قیمت تمام شده کالای خود را با نیروی کار ارزان که زن باشد پایین بیاورد. این یعنی نگاه کالایی به زن. در بسیاری از جاها زن را به عنوان یک عنصر زیبا تزئین می‌کند تا بتواند با ایجاد جاذبه به وسیله آن، مشتری جذب کند؛ این یعنی این که زن در حد یک گیاه تنزل داده شود. در بسیاری از جاها نیز زن را موجودی برای ارضای مطامع نفسانی و شهوانی خویش قرار می‌دهد؛ این نگاه، نگاهی حیوانی و پست به زن، این موجود ذی قیمت الهی، است. در قرون اخیر به اسم آزاد کردن زنان از اسارت خانواده! و آزادی از محدودیت پوشش! زنان را به معرض نمایش هوسبازان در آوردند و زن شایسته را به زنی تعریف کردند که زیبایی خود را بیشتر به نمایش بگذارد و دیگران از زیبایی او لذت بیشتری ببرند. اینها همه در یک کلام، سوء استفاده از مقام والای زن است. اینها همه تعهد دادن بی حساب و کتاب زن به مردانی لابلالی است بدون این که آنها تعهدی به این عنصر شریف داشته باشند و این، بیان دیگری از همان سوء استفاده است.

این گروه، ازدواج زن را محدودیت برای او می‌دانند؛ اما غرض پشت پرده آنها این است که خود بتوانند استفاده نامحدود از زن ببرند. اسلام، زن را در محیط خانواده قرار می‌دهد و تعهداتی برای همسر او ایجاد می‌کند و در مقابل، تعهداتی نیز برای او. هر دو از کمالات هم بهره می‌برند و هر دو نیز تعهداتی به یکدیگر دارند. اما تمدن غرب به دنبال این است که زن را تبدیل به موجودی نماید که تعهدی در قبال او داده نمی‌شود، مگر اندک، اما او را کالایی برای رسیدن به مطامع خود قرار می‌دهد.

حضرت زهرا سلام الله عليها به عنوان زن طراز کل تاریخ، نگاهی بسیار متعالی به زن ارائه می کند. ایشان از نگاه به جسم زن و توصیف جسم او، به عنوان مرتبه جمادی او، در محضر دیگران پرهیز می دهد. در روایتی می فرمایند: «إِنِّي قَدْ اسْتَفْبَحْتُ مَا يُصْنَعُ بِالنِّسَاءِ، إِنَّهُ يُطْرَحُ عَلَى الْمَرْأَةِ الثُّوبَ فَيَصِفُهَا لِمَنْ رَأَى، فَلَا تَحْمِلِينِي عَلَى سَرِيرٍ ظَاهِرٍ، أُسْتَرِينِي، سَتَرَكَ اللَّهُ مِنَ النَّارِ.» (تهذیب الا حکام: ج ۱، ص ۴۲۹)

من بسیار زشت و زننده می دانم که جنازه زنان را پس از مرگ با انداختن پارچه ای روی بدنشان تشییع می کنند و افرادی اندام و حجم بدن او را مشاهده کرده و برای دیگران تعریف می نمایند. مرا بر تختی که اطرافش پوشیده نیست و مانع مشاهده دیگران نباشد قرار مده، بلکه مرا با پوشش کامل تشییع کن، خداوند تو را از آتش جهنم مستور و محفوظ نماید.

این نوع نگاه حضرت به زن موجب می شود مرتبه جمادی او که پایین ترین مرتبه وجودی اوست برجسته نشود و جنبه قدسی و الهی او مورد غفلت واقع نشود و نگاههای سوء که سوء استفاده را در پی دارد به وجود نیاید.

حضرت زهرا س همچنین از نگاه حیوانی به زن نیز منع می فرمایند. در معرفت النفس، حواس پنجگانه، جزو حواس مرتبه حیوانی محسوب می شوند. حضرتشان از این که زن و مرد نامحرم، حواس حیوانی خود را برای ادراک یکدیگر غلبه دهند نیز نهی فرموده اند. یکی از این حواس حیوانی، حس بینائی است. حضرت زهرا س می فرمایند: «خَيْرٌ لِلنِّسَاءِ أَنْ لَا يَرَيْنَ الرِّجَالَ وَلَا يَرَاهُنَّ الرِّجَالُ» (بحار الانوار: ج ۴۳، ص ۵۴، ح ۴۸)

بهترین چیز برای حفظ شخصیت زن آن است که مردی را نبیند و نیز مورد مشاهده مردان قرار نگیرد. چشم اگرچه برای دیدن است، اما باید دیدن با آن در مسیر الهی قرار گیرد. اگرچه بینائی، قوه ای حیوانی است و بقیه حیوانات نیز از آن بهره مند می شوند، اما بینائی در انسان نباید جنبه حیوانی پیدا کند، بلکه چون انسان، فراتر از حیوان است بای دیدن او نیز فراتر از حیوان باشد. انسان ها نباید با دید حیوانی به یکدیگر نگاه کنند. به همین دلیل، زن باید تا حد امکان خود را از دید مردان نامحرم پوشیده نگاه دارد تا مورد نگاه شهوانی و حیوانی مردان قرار نگیرد.

دربارهٔ قوهٔ شامه نیز چنین مطلبی وجود دارد. مرد نابینائی وارد منزل شد و حضرت زهرا(س) پنهان گشت، وقتی رسول خدا صلی الله علیه و آله علت آن را جویا شد. حضرت فاطمه(س) در پاسخ پدر اظهار داشت:

....إِنَّ لَمْ يَكُنْ يَرَانِي فَأَيُّ آرَاهُ، وَ هُوَ يَشُمُّ الرِّيحَ. (بحارالانوار: ج ۴۳، ص ۹۱، ح ۱۶)

اگر آن نابینا مرا نمی بیند، من او را می بینم، دیگر آن که مرد، حسّاس است و بوی زن را استشمام می کند.

قوهٔ شنوایی نیز مشمول چنین قاعده است؛ لذا قرآن کریم به زنان دستور می دهد که صدای خود را برای مردان نامحرم، نازک نکنند؛ «إِنَّ اتَّقِيْتَنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا» (احزاب / ۳۲) در گفتار خود، نرمی و طنّازی [چنانکه عادت بیشتر زنان است] نداشته باشید تا کسی که بیمار دل است طمع کند، و سخن پسندیده و شایسته گویند. مردان نیز باید در مواقع غیر ضروری از گوش دادن صدای زنان پرهیز کنند تا نگاه حیوانی و شهوانی در آنها نسبت به زنان پدید نیاید.